

Głosowanie za granicą

Na potrzeby najbliższych wyborów powstanie 417 obwodów głosowania. O tym, jak zagłosować za granicą pisze w komentarzu ekspertka Fundacji Batorego - dr hab. Anna Rakowska.

Zgodnie z art. 62 ust. 1 Konstytucji RP każdy obywatel polski, który najpóźniej w dniu głosowania kończy 18 lat (nie został pozbawiony praw publicznych prawomocnym orzeczeniem sądu, nie został pozbawiony praw wyborczych prawomocnym orzeczeniem Trybunału Stanu ani też nie został ubezwłasnowolniony), ma prawo głosować w wyborach. Dlatego też obywatele RP przebywający – obojętnie na stałe czy czasowo – w dniu wyborów poza granicami Polski mogą wziąć udział w wyborach do Sejmu i Senatu, zarządzonych na 15 października 2023 roku. Jednak w praktyce może się okazać, że nie będzie to takie proste, jak głosowanie w kraju.

Obywatele RP przebywający za granicą muszą się o możliwość zagłosowania zatroszczyć i mogą głosować na dwa sposoby:

1. na podstawie wniosku o ujęcie w spisie wyborców;
2. na podstawie zaświadczenia o prawie do głosowania.

Warto zaznaczyć, że za granicą nie ma możliwości głosowania korespondencyjnego ani głosowania przez pełnomocnika.

Ad. 1. Głosowanie na podstawie wniosku o ujęcie w spisie wyborców

Spisy wyborców za granicą sporządzają konsulowie. Spis wyborców jest to „lista” wyborców uprawnionych do głosowania w danym obwodzie głosowania. Obwody głosowania za granicą tworzy Minister Spraw Zagranicznych w drodze rozporządzenia. Na potrzeby najbliższych

wyborów wedle ma powstać 417 obwody głosowania: najwięcej w Wielkiej Brytanii – 75. Tu znajdziesz listę komisji wyborczych za granicą:

- [Mapa lokali wyborczych za granicą.](#)
- [Lista lokali wyborczych za granicą.](#)

Zrezygnowano natomiast z utworzenia obwodów w Ukrainie, ze względu na trwającą tam wojnę. Wykaz tych obwodów przed dniem głosowania będzie dostępny we wszystkich polskich placówkach dyplomatycznych i konsularnych oraz w delegaturach Krajowego Biura Wyborczego i na stronie internetowej Państwowej Komisji Wyborczej (<https://pkw.gov.pl> oraz <https://wybory.gov.pl>).

Zagraniczne obwody głosowania wchodzi w skład okręgu wyborczego właściwego dla dzielnicy Śródmieście miasta stołecznego Warszawy i tam są przesyłane wyniki głosowania w tych obwodach.

Konsulowie nie prowadzą stałego rejestru wyborców, dlatego do spisu należy zgłosić się każdorazowo przed danymi wyborami. Wniosek o ujęcie w spisie wyborców w obwodzie głosowania utworzonym za granicą może złożyć wyborca stale zamieszkały za granicą albo wyborca stale zamieszkały w Polsce, a przebywający za granicą czasowo. Wniosek taki składa się właściwemu konsulowi najpóźniej w 5. dniu przed dniem wyborów, tj. w przypadku zbliżających się wyborów do Sejmu i Senatu – **do 10 października 2023**. Dopuszczalne są trzy formy złożenia wniosku:

- w postaci papierowej z własnoręcznym podpisem;
- przy użyciu usługi elektronicznej udostępnionej przez Ministra Spraw Zagranicznych (<https://ewybory.msz.gov.pl/>);
- na adres poczty elektronicznej konsula jako odwzorowanie cyfrowe wniosku opatrzonego własnoręcznym podpisem (czyli wysłanie skanu).

W zgłoszeniu należy podać nazwisko i imię (imiona), numer PESEL, numer ważnego polskiego paszportu (w państwach członkowskich Unii Europejskiej oraz w państwach, do których można wjechać na podstawie polskiego dowodu osobistego, w miejsce numeru paszportu można podać numer ważnego polskiego dowodu osobistego), adres pobytu wyborcy za granicą, dane kontaktowe (adres poczty elektronicznej lub numer telefonu komórkowego).

Na skutek złożenia wniosku wyborca jest ujmowany w spisie wyborców w wybranym obwodzie za granicą. Można być ujętym tylko w jednym spisie.

Ad. 2. Głosowanie w obwodzie głosowania na podstawie zaświadczenia o prawie do głosowania

Zaświadczenie o prawie do głosowania to dokument, który można uzyskać zarówno w kraju, jak i za granicą, i na podstawie którego można zagłosować w wyborach w dowolnym obwodzie głosowania zarówno w kraju, jak i za granicą.

Możliwe jest więc, że:

- wyborca przebywający za granicą wystąpi o wydanie zaświadczenia o prawie do głosowania do konsula i będzie na jego podstawie głosował za granicą;
- wyborca przebywający za granicą wystąpi o wydanie zaświadczenia o prawie do głosowania do konsula i będzie na jego podstawie głosował w kraju;
- wyborca uzyska zaświadczenie o prawie do głosowania, będąc w kraju, i będzie na jego podstawie głosował za granicą oraz oczywiście
- wyborca uzyska zaświadczenie o prawie do głosowania, będąc w kraju, i będzie na jego podstawie głosował w kraju (ta sytuacja nie jest przedmiotem niniejszego poradnika).

Co ważne, zaświadczenie o prawie do głosowania jest wydawane tylko raz i nie można otrzymać kolejnego. W wypadku jego zagubienia, zniszczenia itp. wyborca traci możliwość głosowania.

W tym roku zaświadczenie o prawie do głosowania wydane do wyborów do Sejmu i Senatu dotyczyć będzie z mocy prawa również referendum wyznaczonego na 15 października 2023. Wydawane jest tylko jedno zaświadczenie o prawie do głosowania i na jego podstawie można głosować w wyborach do Sejmu i Senatu oraz w referendum. Można oczywiście także dokonać wyboru i oddać głos (głosy) jedynie w jednym z tych głosowań (decyzję komunikuje się Obwodowej Komisji Wyborczej przy wydawaniu kart).

Wyborca przebywający przed wyborami w kraju, a zamierzający przed 15 października wyjechać za granicę i tam głosować może złożyć wniosek o wydanie zaświadczenia o prawie do głosowania do dowolnie wybranego urzędu gminy.

Wniosek taki można złożyć jedynie na piśmie utrwalonym w postaci papierowej, opatrzonym własnoręcznym podpisem w okresie od 1 września do 12 października 2023. Odbiór

zaświadczenia o prawie do głosowania wydanego przez wójta wybranej gminy następuje przez wyborcę lub upoważnioną przez niego osobę w urzędzie gminy, do którego złożono wniosek. Aby otrzymać zaświadczenie o prawie do głosowania, należy przygotować dowód osobisty lub paszport oraz wniosek o wydanie zaświadczenia o prawie do głosowania. Wniosek musi zostać podpisany przez wyborcę, nawet jeśli zaświadczenie odbiera pełnomocnik. Jeżeli zaświadczenie ma odebrać pełnomocnik, to należy także przygotować pisemne upoważnienie do odbioru zaświadczenia o prawie do głosowania w wyborach do Sejmu i Senatu 15 października 2023.

Zarówno zaświadczenie o prawie do głosowania, jak i pełnomocnictwo do odbioru zaświadczenia są bezpłatne.

Także wyborca przebywający za granicą może otrzymać zaświadczenie o prawie do głosowania. Wniosek o jego wydanie składa się konsulowi, także najpóźniej w 3. dniu przed dniem wyborów, tj. **do 12 października 2023**. Procedura wydania zaświadczenia przebiega analogicznie do tej w kraju.

Wyborca, któremu wydano zaświadczenie o prawie do głosowania, jest skreślany ze spisu wyborców, w którym był on ujęty z urzędu, i w dniu głosowania nie jest z góry ujęty w żadnym spisie. Na podstawie zaświadczenia wyborca może głosować w dowolnie wybranym lokalu wyborczym, także za granicą. Wyborcę przedkładającego komisji zaświadczenie dopuszcza się do głosowania po uprzednim wpisaniu go do spisu wyborców. Zaświadczenie o prawie do głosowania załącza się do spisu wyborców.

Dzień głosowania

Głosowanie w obwodach głosowania utworzonych za granicą odbywa się między godziną 7:00 a 21:00 czasu miejscowego w dniu głosowania. Jeżeli jednak głosowanie miałyby być zakończone w dniu następnym po dniu głosowania w kraju, głosowanie przeprowadza się w dniu poprzedzającym (tak jest w Argentynie, Brazylii, Chile, Kanadzie, Kolumbii, Kubie, Meksyku, Panamie, Peru, Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej).

Wyborca głosujący za granicą otrzymuje kartę do głosowania po okazaniu Obwodowej Komisji Wyborczej ważnego polskiego paszportu lub w przypadku obywatela Unii Europejskiej

niebędącego obywatelem polskim innego ważnego dokumentu stwierdzającego tożsamość. Na terenie państw Unii Europejskiej oraz państw, do których można wjechać na podstawie polskiego dowodu osobistego, można okazać ważny dowód osobisty.

Prawo do informacji – obowiązki informacyjne konsula

Warto też zaznaczyć, że wyborcy przebywający za granicą mają prawo do informacji. Najpóźniej w 20. dniu przed dniem wyborów (czyli do 25 września) konsulowie mają obowiązek podać, w formie obwieszczenia, do wiadomości wyborców informacje m.in. o numerach oraz granicach obwodów głosowania i wyznaczonych siedzibach obwodowych komisji wyborczych dla danych wyborów.

Anna Rakowska - dr hab., profesor w Katedrze Prawa Konstytucyjnego Uniwersytetu Łódzkiego, adwokat, członkini Zespołu Ekspertów Prawnych Fundacji Batorego i Zespołu ds. Kontroli Konstytucyjności Prawa przy Marszałku senatu RP, autorka licznych publikacji m.in. z zakresu prawa wyborczego.